

УДК 342.56:342

Ribas A.V.

THE INSTRUMENTS OF ACTIVITIES OF PUBLIC ADMINISTRATION REGARDING APPOINTMENT OF JUDGES IN UKRAINE

А.В. Рибас

*здобувач кафедри конституційного,
адміністративного
та фінансового права
Університету «Україна»*

ІНСТРУМЕНТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ЩОДО ПРИЗНАЧЕННЯ СУДДІВ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. В умовах сьогодення проблема забезпечення судів новими суддями є надзвичайно актуальною, так як в наявності значка кількість вакансій суддів, а частина суддів із-за різних причин не здійснюють правосуддя. Довгий час із-за паралічу суб'єктів публічної адміністрації, що здійснюють відбір суддів їх призначення на посаду не здійснювалось. Зараз цей процес входить в нормальне русло так на засіданні 17 вересня 2015 р. Вища рада юстиції розглянула 22 матеріали стосовно призначення кандидатів на посади суддів місцевих судів. За результатами розгляду питань порядку денного Рада ухвалила рішення внести подання Президентові України про призначення 20 кандидатів [1]. Цей процес має забезпечити призначення на посади суддів, які будуть здійснювати судочинство на засадах верховенства права, приймати законні, гуманні і справедливі, соціально та психологічно обгрунтовані рішення.

Вагомим чинником забезпечення справедливого та ефективного відбору суддів є адміністративні важелі у цій сфері. Будь які наукової дослідження здійснюються за допомогою певного інструментарію не є виключенням із цього правила адміністративно-правові засади щодо відбору і призначення суддів, які в умовах сьогодення вимагають удосконалення і розвитку на засадах відповідності їх стандартам країн-учасниць Європейського Союзу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теорію принципів адміністративного права розкривали у своїх працях провідні вчені-адміністративісти В.Б. Авер'янов, Ю.П. Битяк, В.В. Галуцько, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаков, Р.С. Мельник та ін. До проблеми принципів діяльності публічної адміністрації стосовно призначення суддів, звертали свою увагу вчені-адміністративісти О.В. Гончаренко, М.К. Закурін, А.А. Іванищук, І.В. Пастерило, І.В. Шруб,

Ю.В. Юрченко та ін. Проте, ці вчені розкрили лише окремі аспекти у цій сфері або ж аналізували її побіжно, досліджуючи інші більш широкі або суміжні суспільні відносини.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі аналізу теорії права, теорії адміністративного права, з урахуванням думки на цю проблематику вчених та діючого законодавства розкрити інструменти діяльності публічної адміністрації щодо призначення суддів в Україні.

Основні результати дослідження. У вітчизняній теорії адміністративного права категорія інструментарію діяльності публічної адміністрації є відносно новою. Загально визнаною вона стала після виходу навчального посібника «Загальне адміністративне право» за редакцією професорів Р.С. Мельника та В.М. Бевзенка, який був написано і видано за сприянням Координатора проектів ОБСЕ в Україні. Професор Р.С. Мельник відносить до інструменти діяльності публічної адміністрації: нормативні акти публічної адміністрації; адміністративний акт; та адміністративний договір. Ми візьмемо за основу такі погляди вчених [2, с.253-296].

Під нормативно-правовим актом публічної адміністрації професор Р.С. Мельник розуміє вид юридичного акту, який видано уповноваженим суб'єктом та який містить норму адміністративного права [2, с.253-258]. На думку професора В.В. Галуцька видання підзаконних нормативно-правових актів – це правотворчий напрямок діяльності публічної адміністрації, що передбачає розпорядчу діяльність, спрямовану на виконання законів шляхом розробки та встановлення підзаконних правил загального характеру [3, с.227].

За суб'єктом видання нормативні акти публічної адміністрації у сфері відбору і призначення суддів поділяються:

1) Вища кваліфікаційна комісія України видає рішення нормативного характеру, наприклад Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України від 27 січня 2011 р. № 149/4-Зп затверджений «Регламент вищої кваліфікаційної комісії суддів України» [4], рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України від 12 лютого 2013 року № 5/зп-13 затверджене «Положення про порядок проходження спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді».

2) Вища рада юстиції України видає рішення нормативного характеру, наприклад Рішенням Вищої ради юстиції від 21 лютого 2012 р. № 336/0/15-12 затверджено «Положення про секретаріат Вищої ради юстиції» [35].

3) Національна школа суддів України видає накази нормативного характеру, наприклад наказом Національної школи суддів України від 9 червня 2011 р. № 9 було затверджене «Положення про Ректорат Національної школи суддів України» [5].

4) Збори суддів різних рівнів приймають рішення нормативного характеру, наприклад Рішенням XI з'їзду суддів України від лютого 2013 року був прийнятий «Кодекс суддівської етики».

5) Президент України видає укази нормативного характеру у сфері призначення суддів, наприклад указом Президента України від 10 грудня 2003 р. № 1425 було затверджене «Про Положення про порядок розгляду питань щодо призначення суддів на адміністративні посади в судах загальної юрис-

дикції (крім адміністративних посад у Верховному Суді України) та звільнення з цих посад» [6].

Отже, нормативні акти публічної адміністрації щодо відбору і легалізації суддів – це зовнішнє вираження однорідних за своїм характером і правовою природою груп адміністративних дій Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Вищої ради юстиції, зборів суддів, Національної школи суддів України та Президента України, які видаються у формі рішень, наказів і указів нормативного характеру з метою відбору і призначення суддів.

Індивідуальні адміністративні акти спеціальної публічної адміністрації є найбільш поширеним способом реалізації публічною адміністрацією владної компетенції щодо забезпечення завдань адміністративного права, сутність їх полягає в тому, що вони встановлюють, змінюють або припиняють конкретні адміністративно-правові відносини та зверненні до конкретних суб'єктів і об'єктів адміністративно-правового регулювання, їх дія припиняється після здійснення встановлених у них прав і обов'язків, тобто після одноразового застосування [3, с.231].

Спеціальні суб'єкти публічної адміністрації видають чисельні індивідуальні адміністративні акти з метою відбору і призначення суддів: Вища кваліфікаційна комісія України через рішення видає адміністративні акти індивідуального характеру, наприклад рішенням Вищої кваліфікаційної комісією суддів України 14 травня 2015 року було оголошено конкурс серед кандидатів на посаду судді вперше, які перебувають у резерві на заміщення вакантних посад суддів [7];

Вища рада юстиції України через свої рішення видає адміністративні акти індивідуального характеру [8]; Національна школа суддів України видає накази, як адміністративні акти індивідуального характеру, наприклад наказом Національна школа суддів України від 9 грудня 2014 р. № 763 «Про відрахування слухачі Національної школи суддів України» [9].

Збори суддів різних рівнів приймають рішення індивідуального характеру. Кінцевою ланкою в адміністративній процедурі призначення суддів є Указ Президента України про призначення судді. За своєю юридичною природою, який є індивідуальним адміністративним актом.

Отже, індивідуальні адміністративні акти спеціальної публічної адміністрації (Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Вищої ради юстиції України, Національної школи суддів України, зборів суддів, Президента України) – це прийняття конкретного індивідуального рішення щодо відбору та призначення суддів.

При цьому, адміністративні договори у сфері відбору та призначення суддів не знайшли широкого використання.

Висновки. Інструменти діяльності публічної адміністрації щодо призначення суддів в Україні – це засоби діяльності спеціальної публічної адміністрації Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Вищої ради юстиції України, Національної школи суддів України, зборів суддів, Президента України щодо відбору та призначення суддів, які видаються у формах видання

нормативних актів публічної адміністрації та індивідуальних адміністративних актів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вища рада юстиції внесе подання Президентові України про призначення 20 кандидатів на посади суддів місцевих судів: [Електронний ресурс] / Судова гілка влади. – 2015. – Режим доступу: <http://court.gov.ua/202523/>
2. Мельник Р.С. Загальне адміністративне право: [навчальний посібник] / Мельник Р.С., Бевзенко В.М.; за заг. ред. Р.С. Мельника. – К. : Авіте, 2014. – 376 с.
3. Адміністративне право України: у 2-х т. : [підручник] Т.1: Загальне адміністративне право. Академічний курс / В.В. Галуцько, В.І. Олефір, Ю.В. Гридасов, А.А. Іванищук, С.О. Короед. – Херсон : ХМД, 2013. – 356 с.
4. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України від 27.01.2011 року № 149/4-Зп «Регламент вищої кваліфікаційної комісії суддів України»: [Електронний ресурс] / Виза кваліфікаційна комісія суддів України. – 2015. – Режим доступу: http://court.gov.ua/kvalifikatsijni_komisiyi/RVKK/
5. Про затвердження Положення про секретаріат Вищої ради юстиції: Рішення Вищої ради юстиції від 21 лютого 2012 р. № 336/0/15-12 [Електронний ресурс] / Рішення Вищої ради юстиції. – 2015. – Режим доступу: http://www.vgu.gov.ua/content/act/336_21.02_2012_.pdf
6. Про затвердження «Положення про порядок розгляду питань щодо призначення суддів на адміністративні посади в судах загальної юрисдикції (крім адміністративних посад у Верховному Суді України) та звільнення з цих посад»: Указ Президента України від 10 грудня 2003 р. № 1425; [Указ втратив чинність на підставі Указу Президента № 8/2012 від 11.01.2012] : [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – 2013. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1425/2003>
7. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України від 14 травня 2015 року «Про оголошення конкурсу серед кандидатів на посаду судді вперше, які перебувають у резерві на заміщення вакантних посад суддів»: [Електронний ресурс] / Вища кваліфікаційна комісія суддів України. – 2013. – Режим доступу: <http://vkksu.gov.ua/ua/>
8. Рішення Вищої ради юстиції від 3 вересня 2015 року № 429/0/15-15 «Про залишення без розгляду скарги Бортнюка А.В. і Таран О.І. стосовно судді апеляційного суду Волинської області Лівандовської-Кочури Т.В. (за дії, вчинені нею на посаді судді Луцького міськрайонного суду Волинської області)»: [Електронний ресурс] / Вища кваліфікаційна комісія суддів України. – 2013. – Режим доступу: <http://www.vgu.gov.ua/act/4264>
9. Про відрахування слухачі Національної школи суддів України: Наказ Національної школи суддів України від 9 грудня 2014 року № 763 [Електронний ресурс] / Національна школа суддів. – 2013. – Режим доступу: <http://nsj.gov.ua/files/14193326489.12.2014-vidrahuvannya.pdf>
10. Патерило І.В. Інститут інструментів діяльності публічної адміністрації у системі адміністративного права України / І.В. Патерило // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2013. – № 1. – С. 283-289.

Рибас А.В. Інструменти діяльності публічної адміністрації при призначенні суддів в Україні

У статті доведено, що інструменти діяльності публічної адміністрації щодо призначення суддів в Україні є засобами діяльності спеціальної публічної адміністрації Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Вищої ради юстиції України, Національної школи суддів України, зборів суддів, Президента України щодо відбору та призначення суддів, які видаються у формах видання нормативних актів публічної адміністрації та індивідуальних адміністративних актів.

Ключові слова: засоби публічної діяльності; інструмент діяльності публічної адміністрації; нормативні акти публічної адміністрації; призначення суддів; публічна адміністрація.

Рибас А.В. Инструменты деятельности публичной администрации при назначении судей в Украине

В статье доказано, что инструменты деятельности публичной администрации о назначении судей в Украине это средства деятельности специальной публичной администрации Высшей квалификационной комиссии судей Украины, Высшего совета юстиции Украины, Национальной школы судей Украины, собрания судей, Президента Украины по отбору и назначению судей, которые выдаются в формах издания нормативных актов публичной администрации и индивидуальных административных актов.

Ключевые слова: инструмент деятельности публичной администрации; назначение судей; нормативные акты публичной администрации; публичная администрация; средства публичной деятельности.

Ribas A.V. The instruments of activities of public administration regarding appointment of judges in Ukraine

The article proved that the instruments of activities of public administration on regarding appointment of judges in Ukraine by means of special public administration. High Qualification Commission of Judges of Ukraine and the High Council of Justice of Ukraine and the National School of Judges of Ukraine and duties of judges and the President of Ukraine shall issue regulations public administration and individual administrative acts.

Keywords: means of public activity; instruments of activities of public administration; appointment of judges; public administration; regulations public administration.

Стаття надійшла до редакції 08.09.2015.